

Släktet *Cerastium*

På Öland finns flera arter i släktet *Cerastium*. Nedan följer en översättning av nyckeln i Flora Nordica del 2 anpassad till de arter som finns hos oss.

- 1 Perenn; vegetativa skott ± nedliggande, blomskott ± upprätta 2
- Ettårig; alla skott upprätta eller uppstigande och blombärande 4
- 2 Kronblad mindre än 1,3 ggr. så långa som foderbladen..... *C. fontanum* (hönsarv)
- Kronblad åtminstone 1,3 ggr. så långa som foderbladen 3
- 3 Blad gröna, kala eller med ± raka hår, blomskaff med glandelhår..... *C. arvense* (fältarv)
- Blad täckta med krusiga hår; blomskaff utan glandelhår ..... *C. tomentosum* (silverarv)
- 4 Foderblad håriga nästan till spetsen. Åtminstone två hår när ovanför foderbladens spets. Kronblad med cilierad bas..... 5
- Foderblad med kala spetsar, vanligtvis utan hår ovanför spetsen; kronblad kala 6
- 5 Fruktskaff ungefär dubbelt så långt som fodret; ståndarsträngar håriga vid basen.....
..... *C. brachypetalum* (raggarv)
- Fruktskaff kortare eller ungefär lika långt som fodret; ståndarsträngar kala .....
..... *C. glomeratum* (knipparv)
- 6 Alla stödblåd utan hinnartad kant..... 7
- Åtminstone övre stödblåd med en hinnartad kant..... 9
- 7 Stift 1,2-1,8 mm; kronbladen längre än foderbladen, åtminstone 1,9 mm breda;
blommor 5-taliga ..... *C. pumilum* (alvararv)
- Stift 0,6-1,1 mm; kronblad kortare än foderbladen, upp till 1,8 mm breda;
nedersta blommorna ofta 4-taliga..... 8
- 8 Nedersta blomman vanligen nedanför mitten på skottet; nedersta stödbladen nästan
liklånga med och vanligen bredare än de översta stjälkbladen;
växten mörkgrön ..... *C. diffusum* (västkustarv)
- Nedersta blomman vanligen ovanför mitten på skottet; nedersta stödbladen kortare
och smalare än de översta stjälkbladen; växten blekgrön ..... *C. subtetrandrum* (östkustarv)
- 9 Stöbladens hinnartade kant är bred, på de näst nedersta stödbladen upptar hinnkanten
minst ¼ av stöbladens totala längd..... *C. semidecandrum* (vårarv)
- Stöbladens hinnartade kant är smalare 10
- 10 Foderblad brett trubbiga, vanligen med fler icke glandelförsedda hår än glandelhår;
stjälkblad med långa hår..... *C. fontanum* (hönsarv)
- Foderblad ± spetsiga, glandelhåriga och med några icke- glandelhår vid spetsen;
stjälkblad med korta hår 11
- 11 Stift 1,2-1,8 mm; kronbladen längre än foderbladen, åtminstone 1,9 mm breda, växten
mörkt grön, vanligen starkt rödtonad ..... *C. pumilum* (alvararv)
- Stift 0,5-1 mm; kronblad kortare än foderbladen, upp till 1,8 mm breda; växten blek eller
gulaktigt grön, vanligen inte starkt rödtonad 12
- 12 Några blommor med 4 foderblad och/eller 8 kapseltänder; blomställningen upptar ofta
mer än 40 % av den totala höjden; fruktskaffen är raka under fruktmognaden
..... *C. subtetrandrum* (östkustarv)
- 4-taliga blommor mycket ovanliga; blomställningen upptar mindre än 40 %
av den totala höjden; fruktskaffen är något böjda under fruktmognaden
..... *C. glutinosum* (klibbarv)

Vårarv *C. semidecandrum*

Är mycket vanlig och växer överallt på sandig, grusig mark, både betes- och åkermark. Vanlig på alvaren. Stödblader (små, fjällika blad ur vars veck blomställningen utgår) har en **tydlig hinnkant**. Arten är grön till färgen, glandelhårig upptill och fruktskaften är tydligt **nedåtriktade** under fruktmognaden. Kronblad något kortare än foderbladen.

Klibbarv *C. glutinosum*

Är ganska allmän, växer på sandig, grusig mark nära havet men också på alvarmark. Liknar vårarv men skiljs på att stödblader endast har en **smal hinnkant**. Grön till färgen och glandelhårig. Kronblad ungefär av foderbladens längd.

Alvararv *C. pumilum*

På alvarmark vanlig, växer ofta tillsammans med vår- och klibbarv. Kronbladen breda och längre än foderbladen. Saknar hinnkant på stödblader. **Rödbrun** till färgen åtminstone nertill, tydligt glandelhårig. Påtagligt **storblommig**.

Östkustarv *C. subtetandrum*

Växer på tidvis fuktig mark, kreatursstigar, fuktiga svackor, traktorspår. Finns både på sjö- och alvarmark. Tydligt **gulgrön** till färgen, nästan glänsande. Kronbladen är påtagligt smala. Åtminstone några blommor i varje blomställning är **4-taliga**.

Hönsarv *C. fontanum*

Vanlig i de flesta kulturpåverkade miljöer. Är hårig men **saknar glandelhår**, stödblader har hinnkant. Bladen mer långsmala än på ovanstående arter.

Två kända varianter från Öland. *C. fontanum* var. *vulgare* vanlig hönsarv med håriga bladytor. *C. fontanum* var. *holosteoides* kal hönsarv har mer eller mindre kala bladytor. Den verkar vara en kustbunden ekotyp, de flesta fynden kommer från havsstränder där den växer i den övre delen av brackvattenstränder, särskilt på tuvor gjorda av myror. Under 2007 hittades detta taxa vid några tillfällen på Stora Alvaret, spana efter den på havsstränder och alvarmark.

Knipparv *C. glomeratum*

Få fynd på Öland men är troligen förbisedd, kan växa i trädgårdsland, gräsmattor och mer kulturpåverkad mark. Bladen ganska breda, blommorna har korta skaft vilket gör att de bildar gyttringar i stjälkens topp.

Raggarv *C. brachypetalum*

Mycket ovanlig på Öland, endast två nutida fynd från Råpplinge socken. Växer på sandig, något öppen och störd mark på västra Landborgens sluttning. Grågrön till färgen, långhårig och med långa, hakböjda fruktskaft.

Hybrider av *Cerastium*

Cerastium arvense x *tomentosum*: skiljer sig från *C. arvense* genom att ha stjelkar utan eller med få glandelhår och mer eller mindre ullhåriga gråaktiga blad. Skiljer sig från *C. tomentosum* genom att vara mindre tätt hårig, med åtminstone några mer eller mindre raka hår som sticker längre ut än de krusiga håren på övre delen av stjelken och blomställningens grenar. Hybriden är fertil och återkorsar sig också med föräldraarterna.

Cerastium fontanum ssp. *vulgare* x *pumilum*: ettårig, vanligen rikt grenad från basen men utan vegetativa skott under blomningen, vanligen med många blommor.

● Skillnader mot *C. fontanum*: stjelkar, blomskäpp och foder med talrika glandelhår, de näst

nedersta stödbladen har bara en smal hinnkant.

● Skillnader mot *C. pumilum*: bladen är ofta smalare, de mellersta vanligen med långa icke-glandelhår mot kanten, glandelhåren på fodret är ofta längre och mer framåtriktade. Hybriderna bildas mycket lätt vid konstgjord befruktning men är fullständigt sterila och bildar **ingen kapsel**. Känd från åtminstone 10 socknar över hela Öland, ibland ganska riklig.

Fågellarv *Holosteum umbellatum*

Växer på Öland på sandiga havsstränder med gles vegetation, på kalkstenschällarnas mosskuddar och i sandstäpp. På Stora Alvaret är arten inte ovanlig men kan vara svår att finna då den ofta växer med enstaka exemplar. I färskt tillstånd har växten en färg som är blågrön med en dragning åt rosa, vikt fruktmognaden är den halmgul. När frukten är helt mogen är fruktskaften uppåtriktade varför arten går att identifiera en bit fram på säsongen.

Till sist några ord om några tidigblommande arter i släktet *Potentilla*

Småfingerört *P. tabernaemontani*

Vanlig på Öland, växer i torrängar och på alvarmark i soliga lägen. Kan variera en del i utseende bl.a. vad beträffar storleken på blommorna. Har ett nedliggande växtsätt. Bladen har på sin undersida glesa, långa hår men saknar stjärnhår, ibland kan enstaka glandelhår förekomma. Småbladen är oftast tandade endast mot spetsen.

Grå småfingerört *P. subarenaria*

Vanlig på Öland, tidigare karterad som gråfingerört *P. acaulis* ssp. *arenaria* (syn. *P. cinerea*, *P. arenaria*). Växer i samma miljöer som småfingerört, ofta finns arterna sida vid sida. Även grå småfingerört har ett nedliggande växtsätt. Bladen har stjärnhår speciellt på undersidan, ibland finns stjärnhår också på ovensidan (OBS! med stjärnhår på ovensidan av bladen hamnar man i nyckeln på gråfingerört i Krok Almquist Svensk flora). Stjärnhåren har en kraftigt förlängd arm, småbladen är tandade längre ner mot basen jämfört med hos småfingerört. Ta gärna belägg på exemplar med tät och jämn stjärnbehåring, kanske kan vi finna gråfingerört?

Gråfingerört *P. acaulis* ssp. *arenaria*

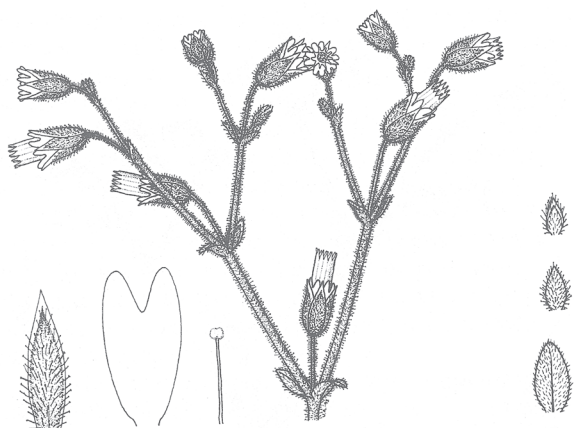
Arten är i dagsläget endast känd från Gotland. Den har blad som har rikligt med stjärnhår på båda sidorna, stjärnhåren är regelbundna och bildar som ett tätt ludd, de saknar en förlängd arm. Småbladen är tandade långt ner mot basen.

Vårfingerört *P. crantzii*

Växer på Öland tydligt fuktigare än grå- och småfingerört. Arten är ganska sällsynt på Öland. På alvaren kan man finna den i ängar med älväxning eller ölandstok. Den har ett upprätt växtsätt och är mer storväxt än släktingarna. Blommorna är också större och har en orange fläck vid basen. De nedre stiplerna är breda medan grå- och småfingerört har smala och spetsiga stipler nertill.

Ulla-Britt & Thomas

Bilder på några arter ur släktet *Cerastium* på Öland, ur Flora Nordica 2

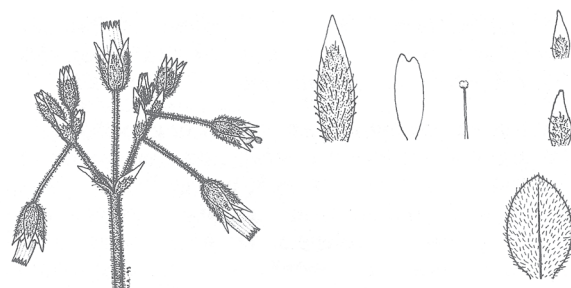
C. pumilum alvararv. Foderblad, kronblad och ståndare.
Översta bladet, nedersta stödbladet och näst nedersta stödbladet.

C. glutinosum klipparv. Foderblad, kronblad och ståndare.
Översta bladet, nedersta stödbladet och näst nedersta stödbladet.

C. glomeratum knipparv. Foderblad, kronblad och ståndare.
Översta bladet, nedersta stödbladet och näst nedersta stödbladet.

C. semidecandrum vårarv. Foderblad, kronblad och ståndare.
Översta bladet, nedersta stödbladet och näst nedersta stödbladet.

C. brachypetalum raggarv. Foderblad, kronblad och ståndare.
Översta bladet, nedersta stödbladet och näst nedersta stödbladet.

C. fontanum var. *vulgare* vanlig hönsarv.